

Дискусията за бъдещето на растителната защита в ЕС – част от по-широката дискусия за бъдещето на производството на храни и предотвратяването на изменението на климата

Автор(и): проф. д-р Вили Харизанова, от Аграрен университет в Пловдив

Дата: 03.05.2023 Брой: 5/2023

През последното десетилетие човечеството остро усеща заплахата от климатичните промени, загубата на биоразнообразие и замърсяването на планетата. Доклад от IPBES установява, че природата намалява с безпрецедентна скорост в човешката история, като скоростта на изчезване на видове се ускорява. Според WWF светът е загубил почти 70% от видовете си диви животни от 1970 г. насам. Това застрашава екосистемите, от които зависят храната и селското стопанство. В същото време последните предупреждения от Международната растителнозащитна конвенция (IPPC) ясно показват, че имаме последния шанс това десетилетие да ограничим глобалното затопляне до 1,5°C, след което ще тръгнем по необратим курс, който ще направи някои части на тази планета необитаеми, а други - все по-негостоприемни.

Земеделието, като най-голямата индустрия в света, допринася за проблемите, а се очаква да предложи решения. В сектора работят повече от един милиард души и се произвежда храна на стойност над 1,3 трилиона долара годишно. Пасищата и посевите заемат около 50 процента от

обитаемата земя и осигуряват местообитание и храна за множество видове. Населението на планетата днес е над 7 милиарда, а към 2100 година се очаква да достигне 11 милиарда. Понататъшното увеличаване на земята за селското стопанство е неприемливо, защото то е най-важният фактор за загуба на биологично разнообразие, увеличаване на парниковите газове и негативно въздействие върху околната среда. Стремешът за увеличаване на производителността за задоволяване на нуждите на растящото население създава силно напрежение предвид екологичните последици. Болести, неприятели и плевели засягат растениевъдството, като водят до загуба на ресурси (вода, енергия, труд) и влияят отрицателно върху устойчивостта.

Благодарение на засиления медиен интерес около международната година на растителното здраве (2020 г.), става широко известен фактът, че здравите растения са основата за целия живот, функционирането на екосистемите и продоволствената сигурност. Неприятелите и болестите увреждат културите, намалявайки наличието на храна и увеличавайки разходите за производството ѝ. Поддържането на здравето на растенията защитава околната среда, горите и биологичното разнообразие от вредителите по растенията, адресира последиците от изменението на климата и подкрепя усилията за прекратяване на глада, недохранването и бедността. Днес до 40% от хранителните култури се губят ежегодно заради вредителите. По отношение на икономическата стойност само болестите по растенията струват на световната икономика около 220 милиарда долара годишно и инвазивните насекоми около 70 милиарда долара. Чрез опазването на растенията от неприятелите, болести и плевели и предотвратяване на тяхното разпространение в нови области, здравето на растенията пряко допринася за опазването на нашето биологично разнообразие и опазването на околната среда. В допълнение, по-доброто здраве на растенията в селското стопанство намалява необходимостта от използване на химикали за контрол на вредителите. Това от своя страна също допринася за защитата на околната среда.

40 години – Факултет по растителна защита и агроекология

През 2020 г. ЕС лансира Европейския зелен пакт, стратегията „от фермата до трапезата“ и стратегията за биоразнообразието. Те съдържат планове за значително намаляване на приноса на Европа към изменението на климата, за трансформиране на селското стопанство към устойчиви нива на производство и потребление и за опазване на околната среда и биоразнообразието. Дискусията за бъдещето на растителната защита в ЕС е част от много по-широка дискусия за бъдещето на производството на храни и предотвратяването на изменението на климата. През 2020 г. защитата на културите вече не може да се извършва изолирано. Растителната защита е вградена в цялостна производствена стратегия, която обхваща всички вложени материали и мерки, необходими за оптимизиране на процеса на производство на култури. Общественият натиск и нуждите на фермерите налагат търсенето на промяна. Иновациите в индустрията, заедно с фундаментални и приложни изследвания от университети и изследователски институти създават възможности за подобряване на техниките за защита на културите. Политиката за намаляване на използването на ПРЗ налага ускорено разработване на алтернативи. Хранителната и селскостопанската система притежават човешкото ноу-хау и изобретателността, иновациите и технологиите и природния капитал, за да повишат своята производителност, устойчивост, както и да намалят собствения си въглероден отпечатък и да премахнат милиарди тонове въглерод от атмосферата и затварянето му в почвата, горите, торфищата и влажните зони.

Предизвикателството е да се изгради по-устойчива хранителна и селскостопанска система, която смекчава ефектите от изменението на климата и възстановява биоразнообразието и нашите екосистеми.

Това може да стане чрез: разработване и широкомащабно прилагане на регенеративно земеделие и подобни подходи, водещи до подобрени резултати за продуктивно и екологично устойчиво земеделие; оценяване и отчитане на използването на природен капитал, като вода, почва, въздух и биоразнообразие от агро-хранителната система; пазарни стимули за публично финансиране за възстановяване на природата и предоставяне на различни екосистемни услуги; споделяне на знания и преследване на иновации в технологиите и практиките, които поддържат както хранителната, така и екологичната сигурност и се отдалечават от тези, които не го правят.

